

זבחים נה

עניין: תודה נאכל ליום ולילה

העמק דבר לנצי"ב ויקרא ז, יג

והענין³⁵, דתכלית תודה שבא על הנס הוא כדי לספר חסדי ה' שגמל עליו³⁶.

(הרחב דבר: והיינו דכתיב בהלל "לך אזבח זבח תודה ובשם ה' אקרא, נדרי לה' אשלם נגדה לכל עמו, בחצרות בית ה' בתוככי ירושלים". ויש להבין המאמר שישלם נדרו נגד כל עמו ומה זה שבת, והרי ה' דורש מן האדם שיהיה הצנע לכת עם אלהיו. ותו קשה מה שמסיים "בתוככי ירושלים", והרי "בחצרות בית ה'" הוא בירושלים, ואחר שהחל במקומות הגבוהים האיך סיים בכלל ירושלים.

אלא תרי מילי קאמר: "לך אזבח זבח תודה" – הקרבן, "ובשם ה' אקרא" – הוא קול תודה לה' צבאות על הנס. וביאר על הבאת הקרבן "נדרי לה' אשלם", ועל הודות בשם ה' אמר "נגדה נא לכל עמו", דברוב עם שיאכלו עמו את התודה יספור עוז ההשגחה עליו לטובה. וכן תרגם יונתן "אתני כדון נסוי לכל עמיה"³⁷.

ומטעם זה ריבה הכתוב בלחם⁴⁷ ומיעט בזמן אכילת תודה מכל שלמים⁴⁸, היינו כדי שיהיה מרבה ריעים לסעודה אחת ביום הקרבה ויהיה ספור הנס לפני רוב אנשים⁴⁹, וארבע חלות לכהנים שהן המה תלמידי חכמים⁵⁰. ואם כן עיקר אכילה הוא לחם חמין, דמצה הוא לחם עוני, ואינו נאכל יפה כמו חמץ, כמו שכתבו התוספות זבחים

אברבנאל פרשת צו ויקרא ז, יא-כא

שלמי תודה כשהוא רואה ששלמיו אינם נאכלים אלא ליום ולילה עד חצות הוא מזמין על שלמי תודתו אחיו ואוהביו ומיודעיו לאכול ולשמוח עמו וישאלו זה את זה על מה היה תודתו והוא יגיד להם הנסים והנפלאות שעשה עמו השם וירוממוהו בקהל עם ובמושב זקנים יהללוהו. ואלו היו שלמי תודה נאכלים כשאר השלמים לשני ימים ולילה אחד לא היה הבעל מזמין לשום אדם כי לשני ימים ולילה אחד בבית אחד יאכל. אבל בראותו הבשר והלחם רב בביתו ושלא יאכל אלא ליום ולילה אחד בהכרח יקרא רבים ממיודעיו ואחוזות מרעהו לאכול פן יהיה ביום המחרת ללעג ולקלס לבני אדם הרואים אותו שורף כמוות גדול מתודת שלמיו ואת אחיו ואוהביו לא קרא והותרה במה שפירשתי בזה

ואפשר לומר עוד שהיו שלמי תודה באים עם לחם רב כדי שבעל השלמים כשהוא מקדיש קרואיו לא יחסר לחמו כי אם לא יהיה לו לחם ברביו ולשובע ימנע מלהקדיש קרואיו לאכול עמו שלמיו כי הבשר לא יאכל מבלי לחם ולכן צוה להביא עם השלמים לחם רב מספיק לכל בשר שלמי התודה בהיות מן המין הבינוני שהוא כבש. כי הנה הכבש הבינוני הוא כמו עשרים ליטרין והצטרפו לו ארבעים לחמים שני לחמים לליטרא אחת וכך היה מספר לחמי התודה.

ועם זה נשיב גם כן למה הבדיל השם שלמי תודה להיוותם נאכלים ליום ולילה ושאר השלמים נאכלים לשני ימים ולילה אחד כמו שמבואר בפרשה. כי הנה היה זה כדי לפרסם הנס וזה שהבעל

זוהר פרשת בא דף מא ע"א

כמה דלחמך • כעונת דל חנה חיה על צד נש לאשחתי סדיר קמי קודשא בריך הוא ולפרסמי ניסא בכל איטן ניסין דעבד • וחי סימא אחי חיה חוצתא וחי קביה ידע כלל כל מה דהיה ויהי לבתר דנא אחי פרסמא דל קמיה על מה דלחיה עבד ואחיה ידע • אלא ודאי אלסריך צד נש לפרסמי ניסא ולאשחתי קמיה בכל מה דלחיה עבד • בגין דלענן מלך סלקין וכל פמליא דלעילא מסכנשין וחמאן טון ואודאן כלבו לקביה ואסחלק יקריה עלייה עילא וחמא • כעונת דל מאן דלשחתי

חידושי הגרי"ז פרשת יתרו

יתרו (י"ח ח') ויספר משה לחתנו את כל אשר עשה ה' לפרעה וכו' ונראה דביאור "ויספר" דיש דין מיוחד של סיפור נסים שעשה ה'. כדכתיב (תהלים ק"ז כ"ב) ויספרו מעשיו ברנה, וכמו"כ כתיב (שם ק"ח ב') שירו לו זמרו לו שיחו בכל נפלאותיו, דהיינו דצריכים לשוח ולספר נפלאותיו, ולכן, קודם לא היה יכול לקיים דין זה של ספור דלא היה למי, דהרי כל ישראל ידעו מכל זה, אבל כשבא יתרו והוא לא ידע מכל בכל, מיד קיים משה רבינו דין של ויספרו מעשיו ברנה, והנה דין זה של ספור הוא חוץ מן דין הודאה, והנה בשופטים(ה' ב') הפסרת

אמרי אמת ליקוטים - זבחים

התודה ואיל נזיר קדשים קלים וכו' ונאכלין וכו' ליום ולילה עד חצות, טעם שהתודה נאכלת רק ביום קרבנה משום דתודה באה על נס, ונס בכל יומא איתא, כדאי' במס' שבת דף יג ע"ב שאם באנו לכתוב אין אנו מספיקין, ופירש"י אין אנו מספיקין מלעשות יו"ט בכל יום, ואיך יאכל למחר מתודה של היום הלא יכול להיות שלמחר יצטרך להביא תודה אחרת.